

Zagadka śmierci Tutanchamona

10 listopada 2012

Nie malaria, lecz nagły zgon padaczkowy mógł być przyczyną śmierci Tutanchamona. Takie podejrzania pojawiły się w 90. rocznicę odnalezienia mumii faraona XVIII dynastii.

Egipski władca wstąpił na tron w 1333 r. p.n.e. w wieku zaledwie ośmiu lat i nagle zmarł po dziesięciu latach sprawowania rządów (w 1323 r. p.n.e.). Stał się legenda w czasach współczesnych gdy w listopadzie 1922 r. archeolodzy pod wodzą Howarda Cartera odnaleźli jego mumię. Od tego czasu mnożą się hipotezy co mogło doprowadzić do jego zgonu.

W 1926 r. i 1968 r. przeprowadzono badania radiologiczne mumii, które wykazały, że w czaszce Tutanchamona są wyraźne pęknięcia. Zauważono również, że ma złamaną nogę. Podejrzewano, że mógł do tego doprowadzić upadek z rydwanu. Nie było jednak pewności czy urazy te powstały za jego życia, czy też zawiniли sami badacze, którzy podczas oględzin niezbyt ostrożnie obchodzili się z mumią.

Powodem śmierci władcy w tak młodym wieku mogło być morderstwo z użyciem trucizny. Nie było na to jednak żadnych dowodów, a jedynie domysły. Bardziej prawdopodobna wydawała się hipoteza, że małoletni władca zmarł z powodu malarii. Inni specjaliści uważali, że powodem jego śmierci była anemia sierpowata, wrodzona niedokrwistość powodowana wadliwą budową hemoglobiny. Ale i na to nie ma dowodów.

Egipski archeolog Zahi Hawassa i jego współpracownicy ponownie zbadali mumię Tutanchamona. Zauważyli, że cierpiał na wrodzone schorzenie osłabiające kości oraz powodujące wadę stopy. Postępowało ono od najmłodszych i mogło być powodem niepełnosprawności, gdyż najprawdopodobniej musiał poruszać się o lasce.

Autorem najnowszej teorii opublikowanej we wrześniu 2012 r.

jest dr Hutan Ashrafian, chirurg Imperial College London. Jego zdaniem, Tutanchamon musiał cierpieć na jakąś chorobę dziedziczną. Wskazują na to przedwczesne zgony innych członków jego rodziny, którzy raczej nie zostali otruci ani nie zginęli w bitwach.

Takie przenoszone z pokolenia na pokolenie choroby często się zdarzały w rodzinach egipskich władców, gdyż faraon i jego żona zwykle byli ze sobą spokrewnieni. Rodzice Tutanchamona byli rodzeństwem. Jaka zatem w jego przypadku mogła być to dziedziczna choroba?

Dr Ashrafian zwrócił uwagę na kobiece cechy jego wyglądu widoczne na przedstawiających go freskach, szczególnie na powiększone piersi i nieco szersze biodra. Jego zdaniem, mogą one wskazywać na to, że młody faraon cierpiał na ginekomastię, zaburzenie hormonalne objawiające się powiększonymi sutkami u mężczyzn (jeśli wizerunek na freskach faktycznie bez zniekształceń ukazuje jego wygląd).

Tutenchamon mógł też chorować na epilepsję płata skroniowego, na którą cierpiał również jego ojciec, Echnaton – twierdzi brytyjski specjalista. Wprowadził on monoteistyczny kult boga Atona, który z kolei chciał zlikwidować jego syn, Tutanchamon i próbował przywrócić to, co zmienił jego ojciec, czyli tradycyjny politeizm.

Dr Ashrafian twierdzi, że Echnaton dążył do zmiany systemu wiary Egipcjan pod wpływem religijnych wizji, które często zdarzają się u ludzi cierpiących na padaczkę płata skroniowego. Mógł je mieć również Tutanchamon.

Na epilepsję wskazuje również złamanie nogi, jakie się mu przydarzyło (jeśli faktycznie było to za jego życia). Ludzie cierpiący na tę chorobę często bowiem mają kontuzje, spowodowane najczęściej nagłymi upadkami, już w młodym wieku, które z czasem na skutek powikłań mogą doprowadzić do przedwczesnego zgonu.

„Jeśli weźmiemy to wszystko pod uwagę, czyli ginekomastię, wizje religijne, częste upadki i wczesny zgon, mamy podejrzenie padaczki płata skroniowego” – powiedział dr Ashrafian w wypowiedzi dla Reutersa.

Według brytyjskiego specjalisty, bezpośrednią przyczyną zgonu Tutanchamona mógł być nagły zgon padaczkowy (Sudden Unexplained Death of Epilepsy – SUDE). Zdarza się on u niektórych ludzi młodych, a u Tutanchamona na dodatek poprzedzały go liczne upadki i złamania.

Padaczka rzadko kiedy doprowadza do zgonu. Zdarza się to jedynie u 1-2 proc. chorych. Bezpośrednią przyczyną zgonu jest wtedy zawał serca lub znaczne uszkodzenie mózgu na skutek jego obrzęku i silnego niedotlenienia. Dzieje się tak wtedy, gdy napad padaczkowy jest wyjątkowo długi, trwa dłużej niż 30 minut, albo następuje cała seria napadów pomiędzy którymi chory nie odzyskuje przytomności.

Najnowsza z hipotez najprawdopodobniej nie zakończony jednak spekulacji o tym, co mogłoby przyczyną śmierci Tutanchamona.

Opracowanie: zbw, uła

Źródło: [PAP – Nauka w Polsce](#)